

DOHLAD NAD FINANČNÝM TRHOM

3 DOHLAD NAD FINANČNÝM TRHOM⁴

Zmenou Organizačného poriadku Národnej banky Slovenska, účinnou od 1. júla 2010, prišlo k zmene štruktúry útvaru dohľadu nad finančným trhom (ďalej len „útvar dohľadu“). Zámerom bolo odstrániť konflikt záujmov pri rozklade voči prvostupňovému rozhodnutiu útvaru dohľadu, ako aj to, aby nová štruktúra útvaru dohľadu odzrkadľovala štruktúru dohľadu na európskej úrovni, teda no-voziadeného Európskeho systému finančného dohľadu. Štruktúra útvaru dohľadu pod vplyvom európskej architektúry dohľadu ustúpila z prístupu dohľadu nad konsolidovaným celkom a prešla na systém dohľadu podľa jednotlivých sektorov finančného trhu. Útvar dohľadu je od tohto dátumu v riadiacej pôsobnosti výkonného riaditeľa, ktorý nie je členom Bankovej rady NBS. Útvar dohľadu má tri odbory, ktorých náplňou činnosti je pokryť regulatórnu a analytickú oblasť, povoľovaciu a dohľadaciu oblasť, ako aj oblasť konaní voči dohľadaným subjektom finančného trhu, a to: Odbor regulácie a finančných analýz, Odbor dohľadu nad bankovníctvom a platobnými službami a Odbor dohľadu nad trhom cenných papierov, poisťovníctvom a dôchodkovým sporením.

3.1 REGULÁCIA FINANČNÉHO TRHU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Za prípravu návrhov zákonov, vykonávacích všeobecne záväzných právnych predpisov NBS a metodických usmernení a odporúčaní útvaru dohľadu v regulovaných oblastiach finančného trhu, ako aj za prípravu objektívnych analýz finančného trhu za účelom včasného identifikovania a kvantifikácie trendov ohrozujúcich stabilitu domáceho finančného sektora ako celku zodpovedná v rámci útvaru dohľadu Odbor regulácie a finančných analýz.

OBLASŤ BANKOVNÍCTVA

V priebehu roka 2010 schválila Banková rada NBS deväť vykonávacích predpisov a jedno metodické usmernenie pre oblasť bankovníctva.

Jednou z oblastí, ktorými sa v rámci regulácie finančného trhu SR útvar dohľadu v roku 2010 zaoberal, bola problematika výpočtu kreditných rizík v bankách modelmi očakávaných strát. V lete 2010 bolo Bankovou radou NBS prijaté a následne pub-

likované **opatrenie Národnej banky Slovenska č. 11/2010**, ktorým sa ustanovujú metódy oceňovania pozícií zaznamenaných v bankovej knihe a podrobnosti o oceňovaní pozícií zaznamenaných v bankovej knihe vrátane frekvencie tohto oceňovania, a ktorým sa v spojení s **opatrením Národnej banky Slovenska č. 12/2010**⁵ upravila metodika tohto výpočtu, pričom za základ sa zoberú modely očakávaných strát; postačujúcim rozsahom majetku, ktorého sa úprava dotkne, je majetok zaznamenaný v bankovej knihe, nakoľko podhodnocovanie kreditných rizík sa týka najmä úverových portfólií bánk.

V roku 2010 bol vydaný **zákon č. 129/2010 Z. z.** o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Tento zákon je svojím obsahom úplnou transpozíciou smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS do slovenského právneho poriadku. Cieľom bolo vytvoriť právny rámec pre racionálnejšie a efektívnejšie fungovanie trhu poskytovania spotrebiteľských úverov v rámci harmonizovaného vnútorného trhu spoločnosti. V nadväznosti na prijatie zákona bola vytvorená internetová aplikácia Register veriteľov s podregistrom iných veriteľov sprístupňujúca údaje o registrovaných veriteľoch a iných veriteľoch verejnosti.

NBS v roku 2010 iniciovala a pripravila takú zmenu zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorou by sa umožnilo sprístupňovanie údajov z registra bankových úverov a záruk, vedeného NBS, klientom bánk, ktorých sa dané údaje týkajú, pričom údaje, ktoré klienti takto o sebe z registra získajú, už nebudú predmetom bankového tajomstva. V súvislosti s danými zmenami, ako aj vzhľadom na rozsah potrebných úprav, NBS pripravila aj nový návrh opatrenia o registri bankových úverov a záruk.

OBLASŤ POISŤOVNÍCTVA

V priebehu roka 2010 Banková rada NBS schválila šesť vykonávacích predpisov a dve metodické usmernenia pre oblasť poisťovníctva.

⁴ Podrobná Správa o činnosti útvaru dohľadu nad finančným trhom za rok 2010 je publikovaná na internetovej stránke Národnej banky Slovenska <http://www.nbs.sk/sk/dohlad-nad-financnym-trhom/analyzy-spravy-a-publikacie-v-oblasti-financneho-trhu/sprava-o-cinnosti-dohladu-nad-financnym-trhom>

⁵ Opatrenie Národnej banky Slovenska z 8. júna 2010 č. 12/2010, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie Národnej banky Slovenska č. 4/2007 o vlastných zdrojoch financovania bánk a požiadavkách na vlastné zdroje financovania bánk a o vlastných zdrojoch financovania obchodníkov s cennými papiermi a požiadavkách na vlastné zdroje financovania obchodníkov s cennými papiermi v znení neskorších predpisov.

Z nich je možné spomenúť **opatrenie Národnej banky Slovenska č. 18/2010** o priemernej výške nákladov na finančné sprostredkovanie v životnom poistení, ktorým sa určuje spôsob výpočtu, metodika výpočtu a lehota na zverejňovanie výšky nákladov na finančné sprostredkovanie pri jednotlivých odvetviach životného poistenia a **opatrenie Národnej banky Slovenska č. 4/2010**, ktorým sa ustanovuje vzor formulára o podmienkach uzavretia poisťovnej zmluvy. Cieľom opatrenia bolo ustanoviť vzor formulára, ktorý má budúcemu poistníkovi napomôcť pri rozhodovaní, či poisťovnú zmluvu uzavrie, resp. či mu vôbec uvedený poisťový produkt vyhovuje.

Na európskej úrovni aj v roku 2010 kontinuálne pokračovali práce na projekte Solventnosti II. Útvár dohľadu pristúpil v priebehu roka 2010 k identifikovaniu rozdielov medzi súčasným legislatívnym prostredím a novou reguláciou, ktorého cieľom je najmä zmapovanie oblastí, ktoré ostanú v kompetencii jednotlivých členských štátov, identifikovaniu špecifik slovenského poisťového trhu a odstráneniu nesprávne transponovaných ustanovení úniijného práva. Zároveň sa začali analyzovať dopady Solventnosti II na NBS, keďže sa očakávajú významné zmeny vo výkone dohľadu oproti súčasnosti. Za účelom identifikovania dopadov kvantitatívnych požiadaviek (píler 1 Solventnosti II) na poisťovne a zaistovne sa v rámci Európskej únie uskutočnila v roku 2010 kvantitatívna dopadová štúdia – QIS 5, ktorej sa zúčastnili aj poisťovne slovenského poisťového sektora za koordinácie Národnou bankou Slovenska.

OBLASŤ FINANČNÉHO SPROSTREDKOVANIA

V priebehu roka 2010 Banková rada NBS schválila tri vykonávacie predpisy upravujúce oblasť finančného sprostredkovania a finančného poradenstva, z ktorých možno spomenúť **opatrenie Národnej banky Slovenska č. 1/2010** o spôsobe preukazovania splnenia podmienok na udelenie povolenia na vykonávanie činnosti samostatného finančného agenta a na udelenie povolenia na vykonávanie činnosti finančného poradcu a **opatrenie Národnej banky Slovenska č. 9/2010** o odbornej skúške a odbornej skúške s certifikátom na účely zákona o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve.

Okrem všeobecne záväzných právnych predpisov vypracoval útvár dohľadu aj viaceré me-

todické dokumenty podrobnejšie upravujúce rôzne oblasti výkonu činnosti v zmysle zákona č. 186/2009 Z. z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Jednou z hlavných otázok súvisiacich s implementáciou zákona o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve do praxe bolo vyriešenie problematiky odbornej spôsobilosti osôb vykonávajúcich finančné sprostredkovanie, resp. finančné poradenstvo. V tejto súvislosti NBS vytvorila systém organizovania odborných skúšok a odborných skúšok s certifikátom. Na stránke <http://regfap.nbs.sk/skusky> boli pre širokú verejnosť sprístupnené interaktívne cvičné testy na prípravu na odborné skúšky a odborné skúšky s certifikátom. Tieto boli počas roka 2010 využité takmer 100 000-krát. NBS na svojej internetovej stránke pravidelne dopĺňala nové metodické informácie týkajúce sa výkladu jednotlivých ustanovení zákona o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve.

OBLASŤ DŮCHODKOVÉHO SPORENIA

1. apríla 2010 nadobudla účinnosť **vyhláška Národnej banky Slovenska č. 69/2010 Z. z.**⁶, ktorá reflektuje na novú právnu úpravu, ktorú s účinnosťou od 1. júla 2009 priniesol zákon č. 137/2009 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Informácie obsiahnuté v prílohách vyhlášky korešpondujú so zavedením garančného účtu v každom spravovanom dôchodkovom fonde, sú východiskovými údajmi na účely určenia čistej hodnoty majetku, počtu dôchodkových jednotiek, aktuálnej hodnoty dôchodkovej jednotky, výšky poplatku na garančný účet dôchodkového fondu, ako aj výpočtu výšky odplaty dôchodkovej správcovskej spoločnosti za zhodnotenie majetku v dôchodkovom fonde.

OBLASŤ TRHU CENNÝCH PAPIEROV

V oblasti kolektívneho investovania bola v roku 2010 najdôležitejšou spolupráca s Ministerstvom financií SR na príprave **návrhu nového zákona o kolektívnom investovaní**, ktorý by mal nahradiť súčasný zákon č. 594/2003 Z. z. o kolektívnom investovaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Dôvodom pre túto zásadnú zmenu v regulácii kolektívneho investovania bola nutnosť transpozície novej

⁶ **Vyhláška Národnej banky Slovenska zo 16. februára 2010 č. 69/2010 Z. z.**, ktorou sa mení vyhláška Národnej banky Slovenska č. 91/2008 Z. z. o poskytovaní informácií o transakciách s majetkom v dôchodkovom fonde a o stave majetku v dôchodkovom fonde dôchodkovou správcovskou spoločnosťou a jej depozitárom a o zmene vyhlášky Národnej banky Slovenska č. 567/2006 Z. z., ktorou sa ustanovuje obsah správ o hospodárení s majetkom v dôchodkovom fonde, správ o hospodárení s vlastným majetkom dôchodkovej správcovskej spoločnosti, spôsob a rozsah ich zverejňovania a obsah dennej informácie o každej transakcii s majetkom v dôchodkovom fonde v znení vyhlášky č. 523/2008 Z. z.

smernice UCITS IV (2009/65/ES), ako aj z toho vyplývajúca potreba reformy a modernizácie slovenskej legislatívy. Okrem nových prvkov cezhraničného pôsobenia správcovských spoločností a subjektov kolektívneho investovania sa posilní aj regulácia organizačných požiadaviek a pravidiel činností správcovských spoločností, vrátane extenzívnych požiadaviek na systém riadenia rizík. Tento prístup spolu so zavedením nových a zrozumiteľnejších predkontraktálnych informácií pre podielnikov by mal zvýšiť ochranu investorov.

VŠETKY OBLASTI FINANČNÉHO SEKTORA

V priebehu posledného štvrtroka 2010 bolo na základe splnomocňovacieho ustanovenia § 41 ods. 3 zákona č. 747/2004 Z. z. o dohľade nad finančným trhom a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vypracované a v Bankovej rade NBS schválené **opatrenie Národnej banky Slovenska č. 19/2010** o poplatkoch za úkony Národnej banky Slovenska. Dôvodom vypracovania opatrenia bola nevyhnutnosť ustanoviť výšku poplatkov za jednotlivé druhy úkonov alebo konanie NBS v eurách, zjednotenie výšky poplatkov za porovnateľné druhy úkonov alebo konania NBS za oblasť bankovníctva a platobných služieb, kapitálového trhu, poisťovníctva, dôchodkového sporenia a finančného sprostredkovania a finančného poradenstva, ako aj zosúladienie opatrenia so súčasným stavom právnych predpisov v daných oblastiach.

3.2 OBLASŤ BANKOVNÍCTVA, POSKYTOVANIA PLATOBNÝCH SLUŽIEB A DEVÍZOVÁ OBLASŤ

POVOĽOVACIA ČINNOSŤ A KONANIA PRED NBS

Odbor dohľadu nad bankovníctvom a platobnými službami ako jeden z odborov útvaru dohľadu v rámci svojej činnosti zabezpečuje výkon dohľadu na diaľku, dohľadu na mieste a povoľovacej

činnosti a vedie prvostupňové konania, na základe ktorých rozhoduje o právach a povinnostiach dohliadaných subjektov alebo iných osôb v oblasti bankovníctva, poskytovania platobných služieb a devízových činností, udeľuje povolenia, licencie, súhlasy a predchádzajúce súhlasy, ukladá pokuty a opatrenia na nápravu a iné sankcie, vydáva iné rozhodnutia, stanoviská, podľa zákona o dohľade nad finančným trhom a osobitných zákonov a dohliada na plnenie svojich rozhodnutí vrátane dodržiavania podmienok určených v týchto rozhodnutiach. Od júna 2010 vedie aj register veriteľov poskytujúcich spotrebiteľské úvery podľa zákona o spotrebiteľských úveroch.

Okrem uvedenej činnosti odbor zasiela, resp. prijíma oznámenia podmienok subjektom v oblasti bankovníctva a platobných služieb, majúcim zámer poskytovať svoje služby na území Slovenskej republiky, resp. členských štátov európskeho hospodárskeho priestoru buď prostredníctvom pobočky, alebo bez založenia pobočky, na základe práva slobodného poskytovania služieb.

V roku 2010 vydal odbor v oblasti bankovníctva 150 administratívnych rozhodnutí. Najpočetnejšia časť konaní (117 rozhodnutí) spočívala v udelení predchádzajúcich súhlasov na zmenu členov predstavenstva, dozornej rady, vedúcich zamestnancov a prokuristov. V roku 2010 bolo Národnou bankou Slovenska zaevidovaných 24 úverových inštitúcií (vrátane inštitúcií elektronických peňazí a zahraničných finančných inštitúcií), ktoré oznámili svoj zámer poskytovať cezhraničné bankové činnosti na území Slovenskej republiky.

V roku 2010 boli vydané v oblasti poskytovania platobných služieb tri povolenia, dve povolenia spoločnostiam Telefónica O2 Slovakia, s.r.o. a Slovak Telekom, a.s. na vydávanie elektronických peňazí a jedno povolenie bolo vydané spoločnosti RM – S Market, o.c.p., a.s. na poskytovanie platobných služieb. V devízovej oblasti bolo na základe právneho a vecného posúdenia žiados-

Tabuľka 7 Počet prvostupňových konaní za oblasť bankovníctva, poskytovania platobných služieb a devízovú oblasť v roku 2010

Konania, ktoré prešli z roku 2009 do roku 2010	Konania začaté v roku 2010	Rozhodnutia vydané v roku 2010	Rozhodnutia, ktoré v roku 2010 nadobudli právoplatnosť
9	166	173	173

Zdroj: NBS.

tí a priložených dokladov udelených 16 devízových licencií na zmenárenskú činnosť.

K 31. decembru 2010 bolo do registra veriteľov poskytujúcich spotrebiteľské úvery zapísaných odborom 112 veriteľov (vrátane bánk a pobočiek zahraničných bánk).

V roku 2010 bolo na I. stupni v oblasti bankovníctva začaté jedno konanie o uložení sankcie. V rámci vedenia konaní na I. stupni boli vydané dve rozhodnutia, z toho voči jednému rozhodnutiu bol podaný rozklad, v dôsledku ktorého bolo konanie právoplatným rozhodnutím ukončené v roku 2010 na II. stupni.

V devízovej oblasti boli na I. stupni v roku 2010 začaté dve konania o uložení pokuty za porušenie devízových predpisov, pričom jedno z týchto konaní bolo v tomto roku aj právoplatne ukončené prvostupňovým rozhodnutím. V rámci vedenia konaní na I. stupni bolo v roku 2010 vydané a nadobudlo právoplatnosť rozhodnutie o uložení pokuty za porušenie devízových predpisov ako záverečná fáza konania začatého v roku 2009.

VÝKON DOHĽADU

Plán výkonu dohľadu v bankách vychádzal z vyhodnotenia rizikového profilu jednotlivých dohliadaných bánk, ako aj z dopadu finančnej a hospodárskej krízy na bankový sektor a z toho vyplývajúcich hlavných rizík bankového sektora. Hlavnými prioritami pre rok 2010 bolo monitorovanie kreditného rizika, úverových portfólií bánk, likvidity bánk a vnútrokupinových obchodov.

V roku 2010 boli vypracované pravidelné štvrtročné analýzy jednotlivých bánk a bankového sektora a ročné správy o každej banke obsahujúce podrobné hodnotenie každej banky vrátane hodnotenia primeranosti jej kapitálu. Na účel spoločného hodnotenia rizík a kapitálu bankových skupín boli tiež vypracované hodnotiace správy o rizikovom profile a kapitáli pre domovské dohľady bánk, ktoré sú dcérskymi spoločnosťami bánk so sídlom v EÚ.

V roku 2010 bolo v bankách začatých osem tematicky zameraných dohľadov na mieste a dva dosledovacie dohľady, z ktorých sedem bolo do konca roka aj formálne ukončených. Hlavnými témami dohľadov boli: systém riadenia kreditné-

ho rizika, tvorba opravných položiek na úverové pohľadávky, systém riadenia trhového rizika, rizika likvidity, poskytovanie investičných služieb a bezpečnosť informačných systémov a prevencia legalizácie príjmov z trestnej činnosti. Dosledovacie dohľady boli zamerané na plnenie podmienok používania prístupu interných ratingov na výpočet kapitálových požiadaviek a na splnenie opatrení na nápravu nedostatkov v oblasti riadenia trhového rizika a likvidity.

Súčasťou výkonu dohľadu je aj posudzovanie vlastných modelov bánk a ich zmien pre kreditné, trhové alebo operačné riziko na základe žiadosti predloženej bankou o udelenie predchádzajúceho súhlasu na používanie vlastného modelu na výpočet kapitálových požiadaviek pre jednotlivé druhy rizík. Posudzovanie modelov sa v zmysle európskej legislatívy vykonáva v spolupráci s dohľadmi materskej banky a dcérskych bánk, v prípade že podajú žiadosť spoločne. Dohľady dospejú k spoločnému rozhodnutiu o vhodnosti použitia modelu a podmienkach, za ktorých je možné ho používať.

V roku 2010 boli podané tri žiadosti o udelenie predchádzajúceho súhlasu na používanie vlastného modelu na výpočet kapitálových požiadaviek. V dvoch prípadoch bolo spoločné rozhodnutie dohľadov negatívne a daným bankám nebol udelený predchádzajúci súhlas. Počas roku 2010 bolo tiež podaných deväť žiadostí o posúdenie zmeny modelov na výpočet kapitálových požiadaviek pre jednotlivé druhy rizík, a to dve žiadosti o zmenu pre vlastný model na výpočet operačného rizika pokročilým prístupom a sedem žiadostí o zmenu prístupu interných ratingov pre meranie kreditného rizika.

3.3 OBLASŤ POISŤOVNÍCTVA, DŮCHODKOVÉHO SPORENIA A FINANČNÉHO SPROSTREDKOVANIA

POVOLOVACIA ČINNOSŤ A KONANIA PRED NBS

Odbor dohľadu nad trhom cenných papierov, poisťovníctvom a dôchodkovým sporením zabezpečuje výkon dohľadu na diaľku, dohľadu na mieste, povoľovacích činností a vedenie prvostupňových konaní nad dohliadanými subjektmi v oblastiach poisťovníctva, dôchodkového sporenia, finančného sprostredkovania a v oblasti trhu cenných papierov.

V oblasti poisťovníctva boli vedené konania najmä v súvislosti s predchádzajúcimi súhlasmi na voľbu osoby za člena predstavenstva, na zmenu povolenia (rozšírenie) na vykonávanie poisťovacej činnosti, dve povolenia na vykonávanie zaistovacej činnosti a zápis do zoznamu aktuárov.

V oblasti finančného sprostredkovania sa konania týkali predovšetkým udelenia povolenia na vykonávanie činnosti samostatného finančného agenta, resp. finančného poradcu a na zmenu udeleného povolenia.

V sektore dôchodkového sporenia išlo najmä o konania, ktoré súviseli so zmenou štatútu dôchodkového fondu, predchádzajúcim súhlasom na voľbu osoby navrhovanej za člena dozornej rady a predchádzajúcim súhlasom na zmenu dávkového plánu.

V roku 2010 bolo v sektore poisťovníctva, dôchodkového sporenia a finančného sprostredkovania vedených spolu 13 konaní o uložení sankcie, resp. inej povinnosti, z toho v roku 2010 boli začaté 4 konania. V tomto sektore bolo v roku 2010 v rámci vedených sankčných konaní útvaram dohľadu nad finančným trhom vydaných celkovo 13 rozhodnutí, v tomto roku nadobudlo právoplatnosť celkom 10 prvostupňových rozhodnutí. Banková rada NBS ako druhostupňový orgán v roku 2010 ukončila v rámci tohto sektora rozhodnutím 3 konania o uložení sankcie, poriadkovej pokuty, resp. inej povinnosti.

VÝKON DOHĽADU

Vykonanie dohľadov na mieste v roku 2010 vychádzalo predovšetkým z ročného plánu dohľadu, ktorého zostavenie zohľadňovalo najmä výkon dohľadov v predchádzajúcich rokoch, t. j. plán dohľadu bol zameraný na spoločnosti, v ktorých ešte nebol dohľad na mieste vykonaný, ako aj na významnosť spoločností v sektore.

Oblasť poisťovníctva

V oblasti dohľadu na diaľku boli preverované pravidelné výkazy a hlásenia poisťovní a Slovenskej kancelárie poisťovateľov za koniec roka 2009 (auditované) a za prvé tri štvrtroky roka 2010 (priebežné), ako aj hlásenia zasielané ad hoc. V roku 2010 boli Národnej banke Slovenska predložené prvýkrát aj údaje o činnosti pobočiek poisťovní z iných členských štátov na území Slovenskej republiky.

Dohľady na mieste v roku 2010 boli zamerané najmä na dodržiavanie ustanovení zákona č. 8/2008 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, osobitných zákonov v rozsahu z nich vyplývajúceho, všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na ich vykonanie a dodržiavanie podmienok určených v povolení vydanom podľa zákona o poisťovníctve. Počas roka 2010 bolo v poisťovniach vykonaných päť komplexných a jeden tematický a zároveň dosledovací dohľad na mieste.

Oblasť dôchodkového sporenia

V oblasti starobného dôchodkového sporenia bolo v roku 2010 predmetom dohľadu na diaľku 6 dôchodkových správcovských spoločností, ktoré spolu spravujú 18 dôchodkových fondov a bankové subjekty vykonávajúce depozitársku činnosť v zmysle zákona o starobnom dôchodkovom sporení. V oblasti doplnkového dôchodkového sporenia bolo v roku 2010 predmetom dohľadu na diaľku 5 doplnkových dôchodkových spoločností, ktoré spolu spravujú 15 doplnkových dôchodkových fondov a 4 bankové subjekty vykonávajúce depozitársku činnosť v zmysle zákona č. 650/2004 Z. z. o doplnkovom dôchodkovom sporení v znení neskorších predpisov. Pravidelným výstupom dohľadu na diaľku sú polročne vypracované správy, ktorých hlavným cieľom je, na základe relatívnej metódy historickej simulácie Value at Risk, sledovať trhové riziko v dôchodkových fondoch,

Tabuľka 8 Počet prvostupňových konaní za oblasť poisťovníctva, dôchodkového sporenia a finančného sprostredkovania v roku 2010

Konania, ktoré prešli z roku 2009 do roku 2010	Konania začaté v roku 2010	Rozhodnutia vydané v roku 2010	Rozhodnutia, ktoré v roku 2010 nadobudli právoplatnosť
22	403	369	341

Zdroj: NBS.

predovšetkým ich citlivosť na zmenu úrokových sadzieb, cien akcií a menových kurzov.

V roku 2010 bol ukončený dosledovací dohľad na mieste v jednej dôchodkovej správcovskej spoločnosti a zároveň boli ukončené komplexné dohľady na mieste v dvoch doplnkových dôchodkových spoločnostiach.

Oblasť finančného sprostredkovania a finančného poradenstva

Dohľad na diaľku bol v roku 2010 zameraný na priebežnú kontrolu plnenia povinností dohliadaných subjektov informovať NBS o podaní návrhu na zápis povolených činností do obchodného registra a ich samotného zapísania do obchodného registra podľa § 19 zákona o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve. Z preverovania vyplynuli nedostatky a nejednotnosť postupov dohliadaných subjektov pri ich plnení.

V roku 2010 bolo u dohliadaných subjektov vykonaných deväť komplexných a jeden dosledovací dohľad na mieste, pričom jeden dohľad na mieste nebol k 31. decembru 2010 ešte formálne ukončený. V jednom prípade nemohol byť dohľad na mieste vykonaný, nakoľko dohliadaný subjekt sa na oficiálnej adrese nenachádza.

3.4 OBLASŤ TRHU CENNÝCH PAPIEROV

POVOLOVACIA ČINNOSŤ A KONANIA PRED NBS

V sektore kolektívneho investovania bola prevažná väčšina konaní vedená v súvislosti s udelením predchádzajúceho súhlasu na zmenu štatútu otvoreného podielového fondu, resp. špeciálneho podielového fondu, na voľbu člena dozornej rady správcovskej spoločnosti a s udelením povolenia na vytvorenie podielového fondu.

V oblasti obchodníkov s cennými papiermi boli vedené konania najmä v súvislosti s udelením predchádzajúceho súhlasu na voľbu člena pred-

stavenstva a na nadobudnutie kvalifikovanej účasti na obchodníkovi s cennými papiermi. Bolo udelené jedno povolenie na zmenu (rozšírenie) povolenia na vykonávanie investičných služieb obchodníka s cennými papiermi a jedno povolenie na poskytovanie investičných služieb obchodníka s cennými papiermi.

V oblasti verejnej ponuky cenných papierov boli vydané rozhodnutia týkajúce sa najmä schválení prospektov cenného papiera pre hypotekárne záložné listy.

Najviac rozhodnutí v oblasti ponúk na prevzatie bolo v súvislosti so schválením návrhu povinnej ponuky na prevzatie akcií emitenta.

Rozhodnutia týkajúce sa centrálného depozitára cenných papierov boli udelené najmä v súvislosti s predchádzajúcimi súhlasmi na voľbu člena predstavenstva, resp. dozornej rady.

Rozhodnutia v súvislosti s burzou cenných papierov sa týkali najmä predchádzajúcich súhlasov na voľbu člena predstavenstva BCPB.

V roku 2010 bolo v sektore cenných papierov a kolektívneho investovania vedených spolu 11 konaní o uložení sankcie, z toho v roku 2010 bolo začatých 7 konaní. V tomto sektore bolo v roku 2010 v rámci vedených sankčných konaní útvarem dohľadu nad finančným trhom vydaných 6 rozhodnutí, v tomto roku nadobudlo právoplatnosť spolu 5 prvostupňových rozhodnutí. Banková rada NBS ako druhostupňový orgán v roku 2010 ukončila v rámci tohto sektora rozhodnutím 1 konanie o uložení sankcie.

VÝKON DOHĽADU

Cieľom dohľadu na diaľku je monitorovať a vyhodnocovať finančnú situáciu a rizikový profil dohliadaných subjektov na základe pravidelne predkladaných informácií, informácií získaných pri dohľade na mieste a verejne dostupných informácií. Hlavným

Tabuľka 9 Počet prvostupňových konaní za oblasť trhu cenných papierov v roku 2010

Konania, ktoré prešli z roku 2009 do roku 2010	Konania začaté v roku 2010	Rozhodnutia vydané v roku 2010	Rozhodnutia, ktoré v roku 2010 nadobudli právoplatnosť
7	234	229	228

Zdroj: NBS.

Tabuľka 10 Počet subjektov vo finančnom sektore v oblastiach bankovníctva, platobných služieb, devízovej oblasti, oblasti poisťovníctva, dôchodkového sporenia, finančného sprostredkovania a finančného poradenstva, oblasti trhu cenných papierov a kolektívneho investovania

	Stav k 31. 12. 2009	Stav k 31. 12. 2010
Banky	15	15
z toho Stavebné sporiteľne	3	3
Pobočky zahraničných bánk	13 ¹⁾	16 ²⁾
Platobné inštitúcie	1	2
Inštitúcie elektronických peňazí	2	3
Devízové miesta	1 200	1 191
Poisťovne	20	20
Pobočky poisťovní a zaistovní so sídlom v inom členskom štáte EÚ	13	15
Doplnkové dôchodkové spoločnosti (DDS)	5	5
Dôchodkové správcovské spoločnosti (DSS)	6	6
Finančné inštitúcie ³⁾	-	80
Samostatní finanční agenti ³⁾	-	910
Finanční poradcovia ³⁾	-	15
Viazaní finanční agenti ³⁾	-	19 934
Podriadení finanční agenti ³⁾	-	26 245
Viazaní investiční agenti ³⁾	-	343
Obchodníci s cennými papiermi s povolením podľa zákona o cenných papieroch, ktorí nie sú bankami	18	18
Zahraniční obchodníci s cennými papiermi pôsobiaci v SR prostredníctvom svojej pobočky podľa MIFID	6	6
Tuzemské správcovské spoločnosti	8	8
Zahraničné správcovské spoločnosti s pobočkou (§ 75 zákona o kolektívnom investovaní)	2	2
Zahraničné správcovské spoločnosti bez pobočky (§ 75 zákona o kolektívnom investovaní)	2	2
Zahraničné investičné spoločnosti bez pobočky (§ 75 zákona o kolektívnom investovaní)	1	1

1) K 31. 12. 2009 nezačali vykonávať bankovú činnosť pobočky zahraničnej úverovej inštitúcie – AXA Bank Europe, pobočka zahraničnej banky a UNIBON, spoiteľní a úverní družstvo, organizačná zložka zahraničnej osoby.

2) K 31. 12. 2010 nezačali vykonávať bankovú činnosť pobočky zahraničnej úverovej inštitúcie – BKS Bank AG, pobočka zahraničnej banky v SR a AKCENTA, spoiteľní a úverní družstvo, pobočka Košice.

3) Dňa 1. 1. 2010 nadobudol účinnosť zákon č. 186/2009 Z. z. o finančnom sprostredkovaní a finančnom poradenstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý zaviedol nový systém regulácie sprostredkovania a poradenstva v celom finančnom sektore. Z tohto dôvodu nie je možné k 31.12. 2009 uvádzať jednotlivé subjekty v členení platnom k 31. 12. 2010.

zdrojom pre získavanie týchto informácií sú výkazy zasielané do Národnej banky Slovenska, polročné správy o hospodárení a povinne zverejňované informácie na internetových stránkach spoločností. Ich následná analýza poskytuje podklady pre výstupy off-site analýzy na štvrtročnej báze.

Dohľady na mieste boli v roku 2010 v oblasti trhu cenných papierov naplánované v nasledovnom členení: 4 komplexné a 1 tematický dohľad na mieste u obchodníkov s cennými papiermi a 3 komplexné dohľady na mieste v správcovských spoločnostiach.

Oblasť obchodníkov s cennými papiermi – nebankové subjekty

V roku 2010 bol ukončený jeden komplexný dohľad na mieste, začaté aj ukončené tri dohľady na mieste (z toho jeden dohľad na mieste bol ukončený v prvej polovici januára 2011) a v súlade s plánom dohľadu začatý jeden dohľad na mieste, ktorý nebol v roku 2010 ešte ukončený.

Oblasť kolektívneho investovania

V roku 2010 bol ukončený jeden komplexný dohľad na mieste, začatý aj ukončený jeden kom-

plexný dohľad na mieste a v súlade s plánom dohľadov na rok 2010 začatý ďalší dohľad na mieste, ktorý nebol v roku 2010 ukončený.

Oblasť emitentov cenných papierov a vyhlasovateľov verejnej ponuky majetkových hodnôt

NBS v roku 2010 vykonávala dohľad na diaľku nad plnením informačnej povinnosti emitentov, ktorých cenné papiere boli prijaté na obchodovanie na regulovanom trhu burzy cenných papierov (emitenti) podľa zákona o burze cenných papierov a podľa zákona o cenných papieroch nad plnením informačnej povinnosti vyhlasovateľov verejnej ponuky majetkových hodnôt (vyhlasovatelia). Ku koncu roka 2010 boli na regulovanom trhu Burzy cenných papierov v Bratislave, a. s., prijaté na obchodovanie cenné papiere 102 emitentov. Vyhlasovatelia boli spolu štyria. Vyhlasovatelia a emitenti mali povinnosť predložiť NBS ročnú finančnú správu a polročnú finančnú správu za polrok 2010. Emitenti, okrem iných regulovaných informácií predkladajú aj predbežné vyhlásenie svojho riadiaceho orgánu v prvom a v druhom polroku účtovného obdobia. Emitenti sú povinní regulované informácie zverejňovať a vyhlasovatelia zverejňujú správy rovnako ako emitenti. NBS vykonávala dohľad na diaľku nad emitentmi dlhopisov, a to najmä kontrolou plnenia povinnosti zverejniť emisné podmienky dlhopisov podľa § 3 ods. 5 zákona č. 530/1990 Zb. o dlhopisoch a povinnosti predložiť emisné podmienky NBS podľa § 8 ods. 1 zákona o dlhopisoch. NBS následne zabezpečovala zverejnenie predložených emisných podmienok dlhopisov v Obchodnom vestníku podľa § 3 ods. 5 zákona o dlhopisoch. V roku 2010 bolo vydaných 75 emisií dlhopisov od 28 emitentov dlhopisov, pričom všetci emitenti splnili vyššie uvedené povinnosti. NBS vykonávala dohľad nad emitentmi dlhopisov aj formou monitorovania ich internetových stránok.

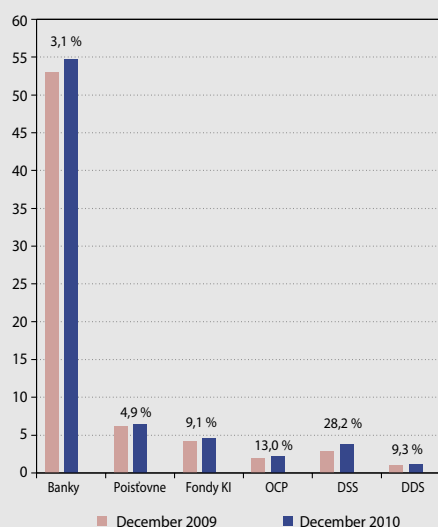
3.5 OCHRANA SPOTREBITEĽA

Oddelenie ochrany finančných spotrebiteľov, ako súčasť útvaru dohľadu, vybavuje podania klientov finančných inštitúcií, nad ktorými Národná banka Slovenska vykonáva dohľad, na základe kompetencií vyplývajúcich zo zákonov a Organizačného poriadku Národnej banky Slovenska. V mnohých prípadoch sa zabezpečí nespokojným klientom dohliadaných subjektov finančného trhu tzv. "vy-

konanie nápravy" (napr. zmenu rozhodnutia poisťovne o neposkytnutí plnenia z poistnej udalosti) bez toho, aby sa museli domáhať svojho nároku cestou súdu. Štandardne pôsobiace subjekty finančného trhu spolupracujú s Národnou bankou Slovenska, poskytujú jej informácie k podaniam klientov, rešpektujú názor prezentovaný Národnou bankou Slovenska a sú ochotné hľadať východiská a v niektorých prípadoch pristúpiť k prehodnoteniu svojich rozhodnutí.

V roku 2010 bolo na útvár dohľadu doručených spolu 799 podaní, ktorých obsahom bola nespokojnosť fyzických aj právnických osôb s postupom poskytovateľov finančných služieb. Z tohto počtu sa podarilo ešte v roku 2010 dokončiť a uzavrieť 738 podaní. Najvyšší počet podaní (354) sa týkal poistného sektora (išlo najmä o otázky plnenia z povinného zmluvného poistenia pri poistnej udalosti a problematiku investičného životného poistenia) a bankového sektora (281 podaní), kde bola najčastejšou problematikou zmena výšky poplatkov a úroková politika bánk. V ostatných oblastiach boli najčastejšie namietané: v oblasti kapitálového trhu – odplata za poskytnuté služby, v oblasti doplnkového dôchodkového sporenia – výška odstupného a v oblasti finančného sprostredkovania – spôsob, rozsah a kvalita poskytovania informácií.

Graf 22 Objem aktív alebo spravovaného majetku v jednotlivých segmentoch slovenského finančného trhu (mld. EUR)

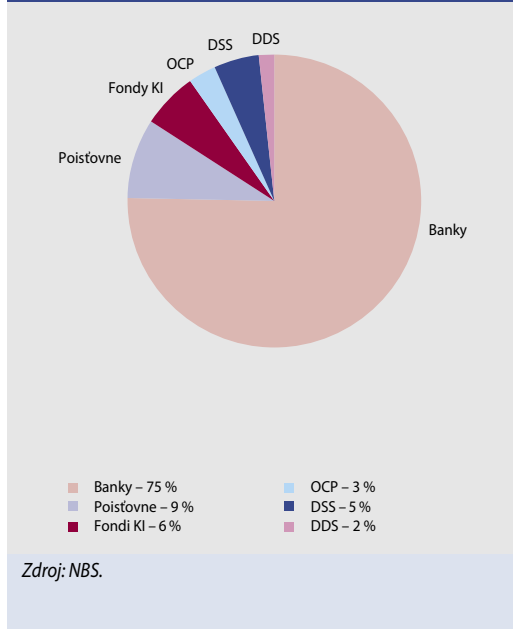

Zdroj: NBS.

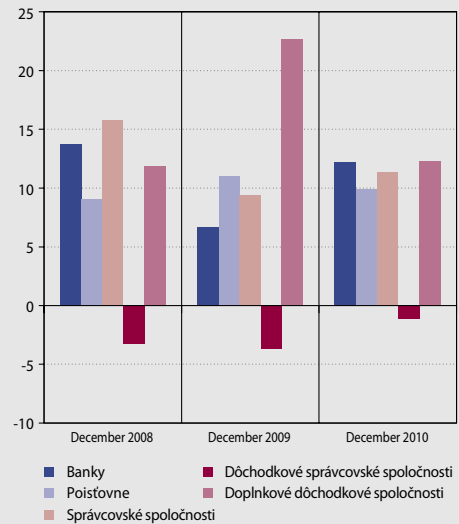
Poznámka: Percento nad stĺpcami vyjadruje relatívnu zmenu za posledných 12 mesiacov.

Graf 23 Podiely jednotlivých segmentov finančného trhu na celkových aktívach alebo spravovanom majetku slovenského finančného trhu (k 31.12.2010)

Graf 24 Priemerná hodnota rentability vlastných zdrojov v jednotlivých segmentoch finančného trhu (%)

3.6 VÝVOJ NA FINANČNOM TRHU⁷

Mierne spomalenie rastu aktív v druhom polroku 2010

Rok 2010 bol pre väčšinu sektorov finančného trhu priaznivejší ako rok 2009. Napriek tomu, že rast aktív sa v druhom polroku mierne spomalil, na medziročnom porovnaní vzrástli celkové aktíva inštitúcií regulovaných NBS o 5,2% a dosiahli hodnotu 72,7 mld. €.

V druhej polovici roka sa potvrdili viaceré trendy z prvého polroka 2010. Rast aktív zaznamenali predovšetkým segmenty, ktoré sa zameriavajú na spravovanie finančných aktív svojich klientov. Dôvodom bola skutočnosť, že domácnosti pokračovali v akumulácii svojich finančných aktív v dôchodkových fondoch a vo fondoch kolektívneho investovania. Práve tieto segmenty zaznamenali najvyšší medziročný relatívny nárast.

V druhom polroku sa spomalil rast aktív poisťovní v dôsledku spomalenia rastu životného poistenia. Na druhej strane, v roku 2010 sa obnovil rast aktív bankového sektora, keď sa v porovnaní s rokom 2009 spomalili investície do cenných papierov a zrýchlil sa rast úverov klientom. Rast

aktív v bankovom sektore však stále výrazne zaostáva za tempom rastu z rokov 2005 až 2008.

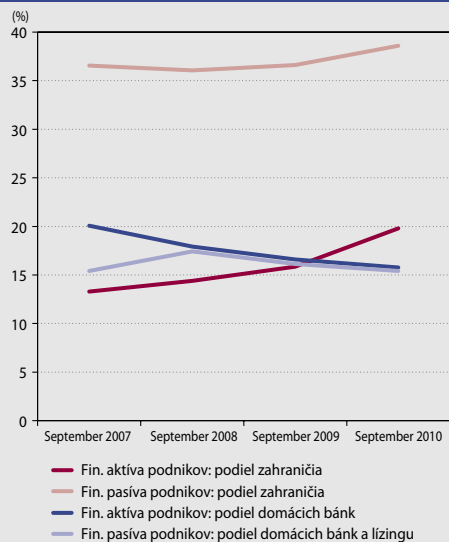
Výsledkom zmien aktív vo finančnom sektore je ďalšie významné posilnenie významu dôchodkového sporenia a mierny nárast v ostatných segmentoch na úkor podielu bánk.

Nejednoznačný vývoj ziskovosti vo finančnom sektore

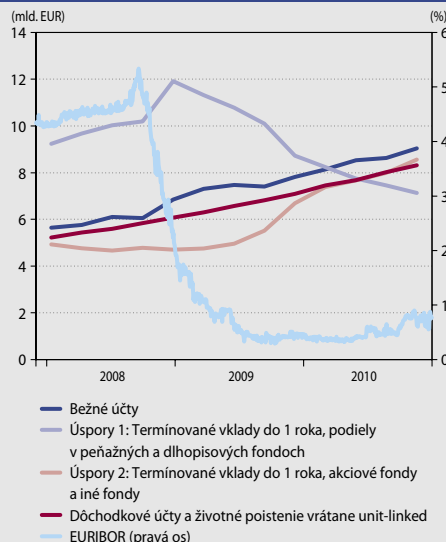
Vo všeobecnosti sa tvorba zisku v slovenskom finančnom sektore v roku 2010 zvýšila. Neplatilo to však vo všetkých sektoroch.

Positívny vývoj zaznamenal najmä bankový sektor, ktorý sa spamätal z roku 2009, keď zaznamenal výrazný prepád ziskovosti. Úroveň ziskovosti z roku 2010 však naďalej zaostáva za ziskovosťou, dosiahnutou v roku 2008. Pozitívom je tiež pokračujúci trend postupného zmierňovania straty dôchodkových správcovských spoločností, ktorá súvisí s výškou prvotných investícií. Určité zlepšenie nastalo aj v spoločnostiach spravujúcich fondy kolektívneho investovania, kde ziskovosť pozitívne reagovala na nárast čistej hodnoty aktív vo fondoch. Naopak, mierny pokles zisku zaznamenal sektor poisťovní.

⁷ Údaje k 31. 12. 2010 sú predbežné.

Graf 25 Prepojenie podnikov a domáceho finančného sektora

Zdroj: NBS.

Graf 26 Finančné aktíva domácností z pohľadu ich likvidity

Zdroj: NBS.

V roku 2010 pokračovalo oslabovanie prepojenia podnikov a domáceho finančného sektora

V roku 2010 pokračoval trend poklesu miery vzájomného prepojenia domáceho finančného sektora a slovenského podnikového sektora. Týkalo sa to pohľadávok aj záväzkov podnikového sektora. Základným trendom je postupný nárast podielu zahraničia na celkových finančných pasívach podnikov. S tým súvisí aj pokles miery, akou sa domáce banky a lízingové spoločnosti podieľajú na ich financovaní.

Druhým trendom je pokles lízingu, ktorého objem sa kontinuálne znižuje od konca roku 2008. Vysvetlením môže byť skutočnosť, že lízingové spoločnosti financujú vo väčšej miere ekonomické odvetvia, ktoré boli výraznejšie postihnuté ekonomickým prepacom (napr. doprava).

Tabuľka 11 Štruktúra finančných záväzkov domácností z pohľadu vystavenia voči domácejmu finančnému sektoru (%)

	Dec. 2008	Dec. 2009	Dec. 2010
Lízing	3,0	2,3	1,9
Splátkový predaj	7,2	6,3	6,0
Bankové úvery	89,8	91,4	92,1

Zdroj: NBS.

Na druhej strane, banky dokázali kompenzovať pokles úverov v citlivejších odvetviach nárastom financovania do iných odvetví (najmä dodávky elektriny a plynu, administratívne, telekomunikačné a informačné služby).

Vo všeobecnosti možno konštatovať dva trendy. V posledných dvoch rokoch domáce finančné inštitúcie strácali podiel na celkovom financovaní podnikov a zároveň podiel lízingu na financovaní klesal v prospech bankového sektora.

So zmenami rastu úverov, či už boli výsledkom dopytu alebo ponuky, súvisia investície do cenných papierov. V čase, keď portfólio úverov stagnovalo (najmä v dôsledku poklesu úverov podnikom), zrýchlil sa nákup cenných papierov. Naopak, v druhej polovici roka 2010, keď vzrástli úvery, sa nákup cenných papierov spomalil.

Posilnenie významu domácností pre finančný sektor

Situácia v sektore domácností je výrazne odlišná. Základným rozdielom je zanedbateľná miera, akou domácnosti využívajú zahraničie pri financovaní svojich investícií, alebo pri spravovaní svojich finančných aktív. V posledných dvoch rokoch sa v rámci domáceho trhu domác-

nosti vo väčšej miere orientovali na bankové úvery a menej využívali financovanie prostredníctvom lízingu a splátkového predaja. Súvisí to s výraznejším rastom úverov na bývanie a len miernym rastom spotrebiteľských úverov.

Vo finančných aktívach domácností pokračujú trendy pozorované v minulých obdobiach. Najväčší vplyv na zmenu ich štruktúry má rast dôchodkových fondov, ktoré postupne získavajú väčšiu váhu. Slovensko sa tým postupne približuje krajinám západnej Európy, kde dôchodkové fondy a životné poistenie tvorí relatívne vyššiu časť finančných aktív domácností.

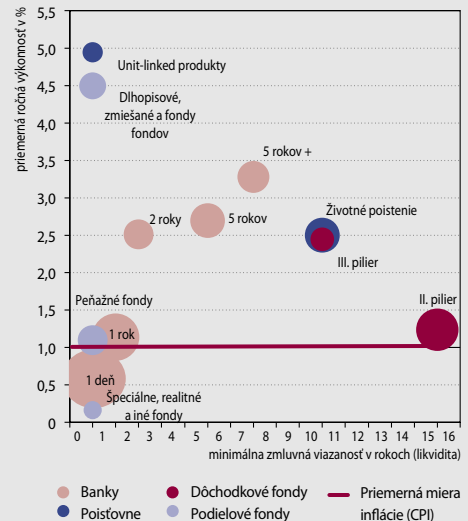
Nárast významu dôchodkového sporenia sa prejavil relatívnym poklesom vkladov v bankách. Pri pohľade na vývoj objemov je zrejmé, že najväčším zmenám v roku 2010 podliehali termínované vklady v bankách so splatnosťou do jedného roka. Práve táto položka negatívne ovplyvnila tempo rastu finančných aktív domácností, ktoré bolo vo viacerých mesiacoch rokov 2009 a 2010 pomalšie, ako v rokoch 2007 a 2008.

Pozitívnu skutočnosťou pre stabilitu bankového sektora je, že objem finančných aktív domácností, uložených v bankách, aj naďalej prevyšuje objem úverov, ktoré banky domácnostiam poskytli.

Zmiešaný vývoj výnosov finančných aktív domácností

Prvá polovica roka 2010 priniesla opätovný nárast výnosovosti zložiek finančných aktív domácností, ktoré v roku 2009 poklesli v dôsledku negatívneho vývoja na svetových finančných trhoch. Išlo najmä o rastové a vyvážené fondy

Graf 27 Finančné aktíva domácností podľa splatnosti a hrubej výkonnosti

Zdroj: NBS.

Poznámky: Veľkosť bubliny reprezentuje objem aktív. Skupiny sú tvorené podľa podobnej výkonnosti. Pri životnom poistení je zobrazená maximálna technická úroková miera. Graf nezahŕňa akciové fondy s výnosom 26 %.

II. dôchodkového piliera, príspevkové fondy III. dôchodkového piliera a takmer všetky fondy kolektívneho investovania.

Významnou zmenou je nárast úrokových sadzieb na nové vklady v bankách so splatnosťou nad 5 rokov, ktorý bol sprevádzaný výrazným rastom ich objemu.

Napriek zmenám vo výnosoch finančných aktív domácností, nenastal významný presun objemov medzi jednotlivými produktmi finančných inštitúcií. Najzásadnejšou zmenou je rast vkladov so splatnosťou nad 1 rok.